

17 årige Abbel fra Cameroun blev i 2006 hentet til Frankrig af en illegal agent, som for 5000 Euro lovede den tidligere ungdomsladsholdspiller rigdom og berømmelse. Faderen solgte huset og søstrene blev sendt ud i prostitution for at dække udgifterne til Abbel. Da Abbel kom til Frankrig blev han efterladt ved ankomsten og uden nogen form for kontakter eller penge. I dag lever han på gaden i Paris, hvor prostitution og tyveri bliver en måde at overleve på (Ken Opprann fot.)

Moderne slavehandel – unge afrikanske fodboldspillere i Europa

– en analyse af handelens mulige konsekvenser for spilleren samt for afrikansk og dansk fodbold

Den danske liga har gennem de seneste ti år oplevet en stor fremgang i antallet af afrikanske fodboldspillere. FC Midtjylland (FCM) har blandt andet gennem deres samarbejde med den nigerianske klub FC Ebedei specialiseret sig i at hente talenter under 18 år til deres akademi i Danmark. Netop interessen for unge billige spillere fra Afrika er et fænomen, der går igen i andre europæiske ligaer.

Denne artikel har til formål at belyse de europæiske klubbers stigende interesse i unge spillere fra det afrikanske kontinent med henblik på at undersøge, hvilke konsekvenser det kan medføre for den enkelte spiller, for fodbolden i Afrika og for dansk fodbold. Artiklen vil samtidig give et indblik i den juridiske del af fodboldloven, der omhandler transfers af spillere fra et kontinent til et andet, samt forklare hvorledes FCM har omgået disse love og regler.

Endvidere spiller illegale agenter en væsentlig rolle i mange af de transfers, der finder sted. Disse agenter arbejder uden for FIFA's love og regler, og muligheden for høj økonomisk gevinst har medført, at de illegale agenter arbejder skrupelløst.

Til trods for FIFA, UEFA og de enkelte fodboldforbund via love og regler forsøger at bekæmpe de negative konsekvenser, er det ikke lykkedes at stoppe agenter og europæiske klubber i, hvad FIFA's præsident, Sepp Blatter, omtaler som »modern slavetrade«, »neo-colonialism« og »social and economic rape« (»Blatter condemns«, 2003).

AFRIKANSKE FODBOLDSPILLERE I DANMARK

Den danske fodboldliga har gennem de seneste år oplevet en stor stigning af spillere fra Afrika. Fra 1990 hvor tre afrikanere spillede i den danske liga,¹ er antallet steget støt. I 2000 var antallet således steget til 13 afrikanere. I sæsonen

2006/2007 spillede 21 afrikanere i den danske superliga, hvilket var 7 % af det totale antal spillere i Superligaen. 22 % af de udenlandske spillere i ligaen kom fra Afrika. Modregnes spillere fra de nordiske lande, udgjorde afrikanere 34 % af det samlede antal udenlandske spillere.

Ifølge DBU's paragraf 14.1 stk. 2 i »Propositioner for Danmarksturneringen i fodbold« registreres spillere fra EØS-lande² ikke som spillere uden for EU. Dermed udgjorde spillere fra det afrikanske kontinent 53 % af det totale antal spillere uden for EU (EØS-lande ikke inkluderet). I samme sæson udgjorde udlændinge 29 % af alle spillerne i Superligaen.

I oktober måned 2008 udgjorde udlændinge i FCM, Odense BK, FC København og Brøndby IF henholdsvis 48 %, 45 %, 40 % og 37 % af de enkelte spillertrupper. I gennemsnit er det 11 udlændinge i snit pr. klub.

FC KØBENHAVN OG FC MIDTJYLLANDS AFRIKANSKE PARTNERE

FC København (FCK) var den første danske klub, der startede et afrikansk projekt med henblik på at hente spillere til Danmark. I 1999 startede klubben et samarbejde med en sydafrikansk fodboldskole i Port Elizabeth (UPE-FCK Soccer School of Excellence). Projektet stoppede efter seks år, da sydafrikanerne ikke levede op til FCK's forventninger (»FCK stopper«, 2007). Inden samarbejdet stoppede havde FCK tilknyttet flere sydafrikanere heriblandt Sibusiso Zuma (»Holmstrøm ser tilbage«, 2005) og Elrio van Heerden i deres trup (»FC København skriver kontrakt«, 2002). Derudover nåede FCK også at tilknytte sydafrikanske spillere, som ikke opnåede samme succes som Zuma og van Heerden. Målmanden Lee-Raul Langeveldt samt forsvareren Bongumusa Mthethwa blev i september 2005 hentet til FCK fra fodboldskolen i Port Eliza-

beth. Langeveldt vendte tilbage til Sydafrika i august 2008, mens Mthethwa spiller for FCK's andethold i 2. Division Øst.

FC Midtjylland har siden 2004 samarbejdet med FC Ebedei i Nigeria, hvilket giver FCM forskøbsret på talenterne fra klubben («FC Ebedei», s.a.). Siden nigerianeren Oluwafemi Ajilore som den første spiller fra FC Ebedei fik debut for FCM i 2004 i en alder af 19 år (Ibid), har klubben hentet en del talenter fra FC Ebedei til fodboldakademiet i Herning. Flere af disse nigerianske akademispillere har senere fået deres debut på FCM's førstehold i Superligaen. I juli 2007 havde FCM ni spillere fra Nigeria i klubben – fire spillere i førsteholdstruppen samt fem spillere på deres akademi («Fodboldakademi», s.a.). Aftalen med FC Ebedei har været udsat for en del kritik fra andre danske Superligaklubber, fodboldeksperter, medier og DBU, da de mener, at FCM omgås reglerne («Folk misunder», 2007).

PROBLEMSTILLINGEN MED FC MIDTJYLLANDS FODBOLD AKADEMI I NIGERIA

Det specielle ved samarbejdet mellem FCM og Ebedei er, at FCM henter unge afrikanere under 18 år til fodboldakademiet («FC Ebedei», s.a.). Ifølge FIFA's love og regler artikel 19 »Protection of Minors« er internationale transfers af spillere under 18 år kun lovlige, hvis en af følgende betingelser er opfyldt:

- A) The player's parents move to the country in which the new club is located for reasons not linked to football;
- B) The transfer takes place within the territory of the European Union (EU) or European Economic Area (EAA) and the player is aged between 16 and 18 [...]. («Regulations for the Status», 2007).

AF
JACOB EBSEN MADSEN

FCM mener ikke, at FIFA's love og regler bliver overtrådt, da de unge nigerianere bliver hentet til Danmark som en del af et skoleophold, og at de ved siden af deres studier har valgt at spille amatør fodbold («FCM: Vi snyder ikke», 2007). På FCM's hjemmeside udtaler Jens Ørgaard:

»FC Midtjylland agerer i overensstemmelse med de regler om amatørspillere, der er opstillet af såvel DBU som FIFA. [...] De økonomiske forpligtelser FC Midtjylland har påtaget sig overfor de unge, overholder DBU's amatørregulativ, og der er ikke indgået kontrakter eller andre former for bindinger med de unge... Det er ikke i strid med FIFA's art. 19, at nigerianere under 18 år, der har opholdstilladelse i Danmark til at studere, i deres fritid spiller fodbold i FC Midtjylland på amatørbasis« («FC Midtjylland overholder», 2007).

FIFA's love og regler forbyder ikke en person under 18 år fra et ikke-EU/EØS land at spille fodbold på amatørbasis i sin fritid, hvis personen er kommet til et europæisk land som en del af et studieophold. FCM mener derfor ikke, at deres brug af nigerianske spillere på deres ungdoms hold er i strid med FIFA's artikel 19, da nigerianerne har opnået opholdstilladelse i Danmark til at studere, og at de i deres fritid spiller fodbold i FCM på amatørbasis (Ibid). FCM's sportsdirektør, Jens Ørgaard, forholder sig således til problemstillingen:

»Vi vil naturligvis forholde os til den nye situation, hvis DBU på et tidspunkt skulle finde anledning til at ændre på sin mangeårige praksis. Det ville dog overraske os meget, hvis både FC Midtjylland og DBU skulle være gået galt af FIFA-reglerne (Ibid).

Trods kritik fra flere instanser grundet FCM's tolkning af DBU og FIFA's love og regler har klubben opnået spilletilladelse til alle de nigerianere, der er blevet hentet til akademiet. DBU har den 17. marts 2007 - med juridisk opbakning fra FIFA - valgt at stoppe udstedelsen af spilletilladelser til de nigerianske spillere under 18 år. DBU's formand Allan Hansen udtaler:

»Som bekendt er der fuldstændig enighed i DBU's bestyrelse om det etisk forkerte i import af mindreårige spillere fra Afrika. Vi har gennem en periode drøftet, hvordan vi kan støtte FIFA i forbundets forsøg på at sætte en stopper for denne praksis. Vi har nogle komplicerede juridiske udfordringer som følge af de modeller, der bliver benyttet herhjemme. Objektivt holder de [FCM] sig tilsyneladende inden for såvel den danske lovgivning som vores egne regler og love. Med FIFA's udtalelser kan vi derimod rent juridisk medvirke til at sætte en stopper for denne automatiske trafik med mindreårige spillere fra Afrika til danske klubber« (Berendt, 2007).

I dokumentaren »I lære som stjerne«³, som blev sendt på DR1 foråret 2007, lægger sportsdirektør Jens Ørgaard ikke skjul på, hvilke tanker der ligger bag FCM's akademi, som de unge nigerianere er en del af. Ørgaard udtaler: »Det er ikke anderledes end en hvilken som helst anden produktionsvirksomhed. Vi producerer fodboldspillere.« (Herlin, 2007)⁴Klubben forsøger på in-

gen måde at skjule, at drengene er en handelsvare, og at de med tiden skal blive til penge (Ibid).

LAVERE DIVISIONERS INTERESSE I AFRIKANSKE SPILLERE

Interessen i afrikanske spillere er ikke bare et fænomen, der findes i den bedste række. 1. divisions holdet SønderjyskE underskrev i oktober 2006 en samarbejdsaftale med den namibiske mesterklub CIVICS, hvilket giver SønderjyskE eksklusiv adgang til klubbens spillere. Aftalen indeholder også områder som trænerudvikling, medicinsk viden og træningskampe mellem forskellige hold fra de to klubber, hvor blandt andet helt unge spillere har mulighed for at komme til SønderjyskE i en »lære-periode« med klubbens ungdomshold (»SønderjyskE er inde«, 2006). SønderjyskE har indtil videre valgt at bruge samarbejdsaftalen til at købe den tidligere topscorer i den namibiske liga, Heinrich Isaacks (Ibid).

FC Hjørring fra den danske 2. division havde ved starten af sæsonen 2006/2007 to nigerianske fodboldspillere på holdet (»Spillere«, 2007). I samme division har Holstebro Boldklub (HB) haft speciel fokus på det afrikanske marked. I november 2006 var HB's cheftræner i Nigeria for at søge efter talenter til HB og yngre talenter til Holstebro Sports College (Sax, 2006).

DE JURIDISKE FORHOLD I DANMARK

For danske klubber har DBU udformet følgende paragraffer, som er gældende for spillere med et andet statsborgerskab end dansk (paragraf 14.1):

»Et hold i turneringen kan anvende et ubegrænset antal spillere med statsborgerskab i følgende lande: (1) EU-lande (2) EØS-landene

Norge, Island & Liechtenstein samt (3) de lande der til enhver tid måtte have indgået en i EF-Tidende offentliggjort samarbejds- eller associeringsaftale med EU.[...]« (Propositioner for danmarksturneringen i fodbold, 2007)

Dertil kommer paragraf 14.2 med en begrænsning af spillere uden for EU:

Derudover kan der samtidigt på banen anvendes indtil tre spillere, der ikke er statsborgere i et af de i § 14.1 nævnte lande. For disse spillere er det dog betinget, at de har fast bopæl i Danmark og er anmeldt folkeregistret (Ibid).

Den danske liga har oplevet et generelt udlændingeboom gennem de seneste år. I 2000 var der 39 udenlandske spillere i danske klubber. I 2002 lød tallet på 48, mens der i 2004 var 70 udenlandske spillere (»Udlændinge-rekord«, 2007). I maj 2007 var der 94 spillere med andet pas end dansk, hvoraf over halvdelen (50) kommer fra et land uden for EU. I januar 2008's transfervindue blev der hentet 29 nye udenlandske spillere til Superligaen, og det samlede antal udlændinge er nu oppe på ca. 110 spillere.

COTONOU-AFTALEN OG DENS BETYDNING

Det specielle fokus på udlændinge i dansk fodbold er ikke blevet mindre relevant, efter at Randers FC i februar 2007 gjorde DBU opmærksom på et smuthul i fodboldloven. I 1975 blev Lomé-konventionen underskrevet mellem EF og de såkaldte AVS-lande (78 lande i Afrika, Vestindien og stillehavsområdet, som EU har indgået et særligt udviklingspolitisk samarbejde med). Konventionen er en række aftaler inden for det udviklingspolitiske, økonomiske, handelsmæssige og industrielle område, som har til formål at mindske, og med tiden at udrydde fattigdom samt at fremme bæredygtig udvikling og gradvis

integration af AVS-landene i verdensøkonomien (Kopp, 2007). I 2000 blev Lomé-konventionen afløst af den nuværende Cotonou-aftale, som er en udvidelse af Lomé-konventionen tilført nye elementer. Indenfor det handelsmæssige samarbejde mellem EU-lande og AVS-landene har Cotonou-aftalen bl.a. til formål, at »... øge AVS-landenes markedsadgang i EU og samtidig styrke det regionale samarbejde mellem AVS-landene« (Ibid).

Da DBU's proportioner er fleksibelt indrettet, således at de harmonerer med de gældende associeringsaftaler med EU, sidestiller Cotonou-aftalen fodboldspillere fra AVS-landene med fodboldspillere inden for den europæiske union (ifølge paragraf 14.1 stk. 3). Danske klubber har da mulighed for at stille med et helt hold bestående af spillere fra AVS-landene.

Fodboldspillere fra hele EU har i mange år været sidestillet med danske fodboldspillere grundet arbejdskraftens frie bevægelighed inden for EU. Dette kombineret med den åbning for spillere fra AVS-landene, som Cotonou-aftalen giver, kan ifølge DBU sætte dansk fodbold og talentudvikling under pres. Landstræner Morten Olsen advarer sammen med den norske landstræner, Åge Hareide, og den svenske landstræner, Lars Lagerbäck, mod den stigende import af udenlandske fodboldspillere, som ikke besidder et niveau, der forstærker de forskellige ligaer:

»Vi har gennem de seneste år set, at antallet af helt ordinære udenlandske spillere er stærkt stigende i de skandinaviske klubber. Hvis ikke udenlandske spillere bidrager til det sportslige niveau i de tre lande, så optager de stort set bare pladserne i trupperne og på klubholdet fra hjemlige talenter. Det har en negativ indvirkning på udviklingen af unge, skandinaviske spillere« (Berendt, 2006).

I Sverige er antallet af udenlandske spillere i Allsvenskan steget fra 11 % i sæsonen 2002 til 30 % udenlandske spillere i 14. runde af sæsonen 2006. Norge følger samme tendens. I sæsonen 2000 i Tippeligaen var 15 % af spillerne udlændinge. Denne andel steg til 33 % i sæsonen 2006 (Ibid).

KONSEKVENSER FOR DE AFRIKANSKE FODBOLDSPILLERE

Den økonomiske udvikling inden for fodboldverdenen kombineret med den økonomiske situation i Afrika, har gjort kontinentet meget attraktivt for europæiske klubber, da unge afrikanske spillere bliver betragtet som en investering, som købes billigt og senere sælges videre med stor profit (Lanfranchi & Taylor, 2001, s. 183). Europæiske klubbers søgen efter unge talenter i Afrika samt agenter og fodboldakademiers jagt på profit har imidlertid skabt situationer, hvor unge afrikanske fodboldspillere er endt i personlige ulykke. FIFA har ved flere lejligheder omtalt klubbers og agenter fremgangsmåde som »slavehandel« (»Blatter condemns«, 2003). Andre steder omtales handlen som neokolonialisme og udnyttelse af unge afrikanere (Bale, 2003).

DEN NYE SLAVEHANDEL

FIFA udstedte i maj 1994 på baggrund af utallige skandaler, bl.a. om mangelfulde aftaler, sorte penge og konflikter om kontrakter, et verdensomspændende regelsæt for spilleagenter virke for at øge gennemsigtigheden i forholdet mellem klubber, spillere og spilleagenter (Jønsson, 2004) For at kunne formidle kontakt mellem en spiller og en klub kræver FIFA nu, at agenten har bestået en prøve hos det nationale forbund for at blive registreret som fodboldagent (»Players' agents Regulations«, 2003). Prøven sikrer,

50 talenter mellem 14 og 18 år spiller på Vejle Boldklubs fodboldakademi i Nigeria og drømmer om at blive professionel fodboldspiller i Europa (Anders Møllenberg fot.)

at personen har kendskab til de juridiske dele vedrørende kontrakter, FIFA's love og regler samt har en erhvervsansvarsforsikring til dækning af eventuelle erstatningskrav. Endvidere skriver agenterne under på, at de vil overholde en »Code of Professional Conduct«, som blandt andet indeholder etiske retningslinier (Jønsson, 2004). Til trods for FIFA's krav omkring licenserede agenter, spiller illegale agenter fortsat en aktiv rolle i mange af de transfers, der foregår mellem Afrika og Europa. Disse agenter arbejdsmetoder har ofte alvorlige konsekvenser for de involverede spillere.

Korrespondent Katrin Bennhold for *International Herald Tribune* i Paris beskriver i en artikel for »Play The Game« en typisk fremgangsmåde, som agenterne benytter sig af, når de kontakter unge talenter under stævner i Afrika. Agenterne lover de unge spillere rigdom og berømmelse gennem en professionel kontrakt med en europæisk klub. Mange af disse unge spillere lever under fattige kår, og en fremtid som professionel i Europa vil være en stor mulighed for at undslippe fattigdommen i Afrika.⁵ Ifølge Benn-

hold kan metoden opsummeres på følgende måde: De illegale agenter kræver et sted mellem 3.000 og 4.000 euro for at dække udgifterne til flybilletten og visum til Europa – penge som familien ofte er nødsaget til at låne. En stor del af disse unge efterlades i lufthavne uden kontakt til deres agent samt uden nogen aftale om prøvetræning i en klub (Bennhold, 2006). Adskilt fra deres familie i et fremmed land og uden mulighed for at søge om hjælp hos myndighederne (Andreff, 2005) er de som illegale indvandrere⁶ nødt til at prøve at forsørge sig på alternative måder. Kriminalitet og prostitution bliver for mange en måde at overleve på (Boschn, 2006). Den norske fodboldagent Gunnar-Martin Kjenner bekræfter, at importen af unge afrikanere indeholder en række udfordringer, som ikke er blevet løst på forsvarlig måde:

*»Fra mine kollegaer i Europa, for eksempel Belgia og Italia, har jeg hørt mange historier om unge afrikanske spillere, som ikke har lykkes på banen og falt ut av klubbens nettverk. Det har for noen endt som »gatebarn«, i kriminelle miljøer i den yderste fattigdom og prostitution. Slikt er forferdelig og umenneskelig».*⁷

Den franske NGO »Culture Foot Solidaire«, estimerer, at der alene i Frankrig opholder sig 7.000 afrikanere, som er hentet til landet for at spille fodbold, men som er blevet efterladt ved ankomsten. Ud af disse lever 98 % som illegale indvandrere, og 70% er under 18 år (Bennhold, 2006).

Ifølge Gunnar-Martin Kjenner har de illegale agenter forholdsvis lette arbejdsbetingelser:

»Desværre klarer ikke de nasjonale forbund å holde illegale agenter utenfor fotballen, heller ikke importen av unge afrikanske spillere. Det er et stort problem, fordi disse illegale agenter arbeider fullstendig utenfor systemet og uten

*ansvar for sine handlinger overfor fotballorganisasjonene. FIFA innførte ordningen med lisensierte agenter i 1995 nettop for å komme de illegale og til dels kriminelle agentenes virksomhet til livs. Siden har FIFA overlatt til de nasjonale forbund å håndheve reglene for agenter. Det var et stort feilgrep. Variasjonen mellom hvordan de forskjellige nasjonale forbund følger opp agentene er meget stor. De fleste lar nok agentene drive sin virksomhet uten særlig grad av oppfølging og kontroll, desverre».*⁸

Den nigerianske fodboldagent Paul Supreme understøtter Kjenners problemstilling vedrørende FIFA's fejltagelse ved at lade de nationale forbund håndhæve reglerne. Han forklarer følgende:

*»European Embassies have also got their share of blame. They grant visas to under 18 African players. [...] In addition, under FIFA regulations, under 18 from another continent shouldn't be given a professional contract in Europe or other continent. Most embassies don't know these rules. They need to be enlighten and knowledgeable in this aspect. Also, European embassies should also sign an agreement with players and agent that if the players is granted a visa to travel to Europe for trial and the african player did not pass the trial, he promise to come back or face being sentence to prison for over staying in the country».*⁹

Senator Jean-Marie Dedecker har fremvist 442 sager med illegal handel med nigerianske spillere alene i Belgien. Det store antal af ulovlige transfers med nigerianske spillere i Belgien skyldes – ifølge Dedecker – at ud over de 30 lovlige fodboldagenter, der findes i Belgien, eksisterer der ca. 170 illegale fodboldagenter (Lind-

berg, 2006). Derudover har Dedecker fundet eksempler på dobbeltkontrakter og forfalskning af pas.¹⁰ Ifølge rapporten »Sport in Developing Countries« af professor i økonomi, Wladimih Andreff, er der alene i Italien registreret 2.273 spillere over 16 år, som via illegale agenter er hentet til landet. Derudover er der registreret 4.809 børn og unge i alderen 6 til 16 år, som er importeret fra Latinamerika og Afrika ligeledes via illegale agenter (Andreff, 2008).

Hvorledes man kan bekæmpe illegale agenter arbejde og helt stoppe udnyttelsen af unge afrikanske fodboldspillere, kan diskuteres. Der er dog flere muligheder, hvorpå man kan besværliggøre de illegale agenter arbejde. En mulighed kunne være at introducere et system, hvor hver enkel agent blev tildelt et registreringsnummer (som skal være let tilgængeligt for forbundene og FIFA i en database). Ved hver transfer, der finder sted, skal agentens nummer registreres i kontrakten, således forbundene eller FIFA uden besvær kan overvåge, hvilke personer der formidler kontakten mellem spilleren og klubben. En anden metode, som ifølge Wladimih Andreff kan benyttes, er at indføre en bestemt form for beskatning af transfers. Beskatningen – også kaldet »Coubertobin tax«¹¹ - har fire formål: »(A) Cover the education and training cost of transferred players. (B) Provide stronger disincentive to transfer, the younger the player. (C) Slow down the muscle drain. (D) Accrue revenues to fund for sports development in the home country«. Modellen bygger på følgende: »A 1% rate on all transfer fees and initial wages and a tax surcharge on transfers under 18, the surcharge increasing with a decreasing age. Tax calculation, collection and allocation by an international organization«. (»The Coubertobin Tax«, 2007) Det centrale i »Coubertobin tax« – modsat FIFA's regler om

træningskompensation – er, at der er fokus på udviklingen af det sportslige i udviklingslandene (punkt D).

Andreff og Supreme mener ligeledes, at det kræver en fælles organisation til at bekæmpe de omtalte problemer modsat FIFA, der lader de enkelte forbund selv styre de mange transfers. Det er dog muligt, at der er ved at ske et skifte inden for FIFA, i hvert fald har FIFA nu valgt at gå ind i sagen vedrørende FCM's fodboldakademi. På DBU's hjemmeside skrives følgende:

»Det er således FIFA's opfattelse, at DBU ikke har været berettiget til at anmode om og udstede internationale spillertilladelser for disse spillere, og at det nigerianske fodboldforbund skulle have afholdt sig fra at overføre spillercertifikaterne for spillere under 18 år uanset deres fodboldmæssige status. [...] DBU må ikke fremover udstede internationale spillercertifikater på unge under 18 år fra andre kontinenter. Det vil herefter være op til de pågældende klubber og spillere selv at søge om dispensation hos FIFA« (Berendt, 2007).

De sanktioner og bøder, klubber risikerer af få, hvis de benytter sig af uautoriserede agenter, er ikke stramme og store nok til at holde klubberne fra at benytte de illegale agenter. Den økonomiske gevinst ved en kommende stjerne er, sammenlignet med bøder fra FIFA og de nationale forbund, så meget større.

En måde at bekæmpe den ulovlige handel, der foregår mellem klubber og de uautoriserede agenter på, kunne være ved at straffe klubberne hårdt i form af fratagelse af point, udelukkelse fra europæiske turneringer eller ved tvangsnedrykning af klubber, hvis klubben bliver taget flere gange i at bruge illegale agenter. Men det er op til forbundene at statuere eksempler på, at der følger alvorlige straffe, hvis klubberne

ikke forstår at følge de skrevne love og regler. Hårde straffe for at virke som uautoriseret agent vil også kunne have en effekt på den ulovlige handel, der foregår.

KSK BEVEREN – EN »IVORIANSK« KLUB I BELGISK FODBOLD

Enkelte klubber har specialiseret sig i at skabe profit ved import af afrikanske spillere. Klubberne følger FIFA's og deres eget forbunds love og regler. Et eksempel på dette er den belgiske klub KSK Beveren. Den 30. september 2004 spillede holdet UEFA cup mod Levski Sofia, og Beveren havde 11 spillere fra Elfenbenskysten med i startopstillingen. (»Færøerne kontra Elfenbenskysten«, 2007)

Beverens store interesse i spillere fra Elfenbenskysten hænger sammen med franskmænd Jean Marc Guillou, som i starten af 1980'erne var manager for det franske hold Cannes. Som sin assistent havde Guillou den nuværende træner for Arsenal, Arsene Wenger. De to købte allerede dengang billige spillere i Afrika. Da Guillou og Wenger stoppede deres trænersamarbejde, blev Wenger træner for Monaco og Guillou investerede i et fodboldakademi i Elfenbenskysten og blev træner for det ivorianske hold ASEC of Abidjan. (»Coté d'Ivoire«, 2007) Akademiet rekrutterede unge i 12-års alderen og udviklede dem på akademiet i Elfenbenskysten. (Jones, 2006)

Det kan være vanskeligt at skaffe spilletilladelser til ukendte og uprøvede afrikanske spillere i visse europæiske lande. Valget af Beveren, som den klub Guillou skulle bruge som udstillingsvindue, hænger sammen med, at det er relativt let at få spilletilladelse til udenlandske spillere i Belgien. (Ibid) Guillou og andre investorer oprettede firmaet »Goal« og investerede penge i klubben, som på det tidspunkt var i sto-

re økonomiske vanskeligheder. (»A cattle market masquerading«, 2005) Ved at have kontrol over Beveren kunne Guillou bruge klubben som udstillingsvindue for spillerne fra Elfenbenskysten og dermed skabe profit til sig selv og de andre investorer. Profitten var estimeret til 300 % i gennemsnit pr. spiller (Jones, 2006).

»Goal« og Guillou's investering i Beveren har skabt en del røre og diskussioner om det etiske korrekte i metoden (»A cattle market masquerading«, 2005). Da Guillou gjorde sit indtog i Beveren, skilte klubben sig kort tid efter af med hovedparten af de belgiske spillere og erstattede dem med ukendte spillere fra akademiet i Elfenbenskysten (Jones, 2006). I sæsonen 2006/2007 udgjorde spillere fra Elfenbenskysten 46 % af truppen (»Players«, 2007).

Klubben skiller sig ud fra mange andre klubber, da langt størstedelen af de udenlandske spillere kommer fra samme afrikanske land. Men klubben skiller sig ikke væsentligt ud fra andre klubber, hvis man sammenligner antallet af udlændinge. Den fokus Beveren har fået i medierne, skyldes klubbens åbenlyse strategi, hvor klubben ikke lægger skjul på, at det afrikanske kontinent anses som værende forsyningskilde for billige talenter, der senere kan sælges videre med stor profit.

ENGELSK OG HOLLANDSKE SPECIAL-REGLER

FIFA er det overordnede organ, hvor regulativer og love inden for fodboldverdenen bliver bestemt. For at de nationale fodboldforbund kan blive medlem af FIFA, og dermed deltage i de forskellige mesterskaber inden for landshold og klubhold, skal de enkelte forbund følge FIFA's regulativer og love.

De enkelte forbund har blandt andet mulighed for at udforme egne nationale regulativer og love for at beskytte hjemlige talenter mod

blandt andet billig arbejdskraft fra f.eks. Afrika. I England kræves det for en spiller uden for EU, at personen har spillet et vist antal landskampe for sit land gennem en bestemt periode for at kunne komme i betragtning til at få en godkendt spilletilladelse fra det engelske fodboldforbund. Klubber har dog mulighed for at søge om dispensation, hvis de ønsker at tilknytte en spiller, der ikke opfylder kravene.¹²

Det hollandske fodboldforbund har valgt en anden tilgang: Spillere uden for EU skal oppebære en løn på et nærmere fastsat beløb for at opnå opholds- og arbejdstilladelse.

Med ovenstående regler forsøger det engelske og det hollandske fodboldforbund at beskytte sig mod masse-import af spillere fra lande uden for EU, der måske ikke besidder de kvaliteter, der kræves for at begå sig eller forbedre den enkelte liga. Dermed forsøger det engelske og hollandske fodboldforbund at undgå eksempler som dem fra Belgien.

EGEN AVL

For at beskytte danske spillere mod den stigende import af billige middelmådige udenlandske spillere har DBU mulighed for at benytte sig af den hollandske eller den engelske model. DBU kunne også vælge at benytte den model, som det europæiske fodboldforbund valgte at indføre i april 2005 gældende for UEFA Champions League og UEFA-cuppen. Modellen stiller krav om antallet af spillere fra »egen avl« for at kunne deltage i de to turneringer.¹³ Indførelsen af kravet om spillere fra »egen avl« har haft en indkørsperiode fra reglen trådte i kraft i sæsonen 2006/2007 til 2008/2009, hvor kravet om antallet af spillere fra »egen avl« har været stigende fra hver ny påbegyndt sæson.

I sæsonen 2006/2007 skulle klubber, der deltog i de to turneringer, have mindst fire spillere

fra »egen avl« i den maksimale 25-mandstrup, som er lovlig at anvende i turneringen. I indeværende sæson 2008/2009 stiller UEFA nu krav om otte spillere af »egen avl« i holdets brutto-trup. (»Homegrown plan wins«, 2005)

Ved at benytte sig af regelen omkring »egen avl« forsøger UEFA at påvirke udviklingen af klubbernes egne talenter i en positiv retning, således at klubberne er tvunget til at udvikle egne talenter, frem for at købe sig til succes, som det i mange år har været tilfældet for mange klubber i Europa. Formanden for kulturudvalget i Europa-Parlamentet, Nikolaos Sifunakis, udtalte til en offentlig høring i Europa-Parlamentet mellem MEP'er (Medlemmer af Europa-Parlament) og fodbold eksperter omkring UEFA's regel om egen avls spillere:

»Det sociale aspekt ved fodbold er ved at blive undermineret, fordi holdene investerer mindre og mindre i lokal talentudvikling, og ofte foretrækker at købe nye spillere udefra. UEFA's

Adskillige afrikanske spillere rundt omkring i de europæiske ligaer tjener enorme summer. De store lønninger i europæisk fodbold sammenlignet med den økonomiske situation på det afrikanske kontinent, er med til at forstærke unge afrikaners drøm om at blive professionel fodboldspiller i Europa. Denne kombination er med til at gøre de illegale agents arbejdslettere (Jamie Dunkley fot.).

»regel om hjemmedyrkede spillere« er én af løsningerne på underminering af lokale sportsaktiviteter« (»Fodbold – mere end«, 2007).

For at undgå at komme på kant med hensyn til EU-retten (blandt andet om diskrimination på grund af nationalitet) tager reglen ikke højde for nationalitet i henhold til, hvorvidt en spiller er »egen avl« eller ej. Det grundlæggende er, hvorledes kravet om tre år er opfyldt. Hvilken effekt reglen har, kan diskuteres: Der er som nævnt ingen krav om nationaliteten, samt at de hjemmedyrkede spillere skal på banen. Derfor vil f.eks. Beveren alligevel kunne spille med et helt hold af ivorianere på banen og stadig leve op til de nye regler. Reglen kan endvidere virke som incitament for, at klubberne henter yngre og yngre talenter, da de dermed hurtigere vil kunne registreres som værende hjemmedyrkede spillere. Derudover mindskes kompensationsgraden til de mindre udviklingsklubber, da tiden i disse klubber minimeres for talenterne.

MUSCLE DRAIN

Med det store antal fodboldtalenter, som det afrikanske kontinent mister til europæisk fodbold, følger nogle vidtrækkende konsekvenser. Afhængig af hvilken indgangsvinkel man har til problemstillingen med *muscle drain*, kan der argumenteres for positive og negative konsekvenser.

Wladimir Andreff mener, at *muscle drain* har en negativ indvirkning på udviklingen af sporten i Afrika og i andre U-lande:

»The muscle drain is not without its problems. First, it undermines the sporting substance of the developing countries. Second, it diverts the most talented sportsmen and women, those few who have had the opportunity to benefit from the rare domestic coaches and sports faci-

lities. Third, in some cases, it erodes the capacity of the home country to use its most talented athletes in international competition.«(Andreff, 2005).

Ovenstående kan delvis forklare udviklingslandenes dårlige placeringer i internationale turneringer. Under Africans Cup i 2000 stillede Cameroun, Nigeria og Elfenbenskysten op uden de fleste af stjerner, da deres europæiske klubber ikke respekterede FIFA's love og dermed undlod at frigive dem til deres respektive landshold. Samme problemstilling gjorde sig gældende under de Olympiske Lege i Sydney for Cameroun, Nigeria og Marokko (Andreff, 2005).

Ved seneste Africans Cup i 2008 i Ghana deltog flere af de store afrikanske spillere – heriblandt Didier Drogba, Salomon Kalou, John Obi Mikel og Michael Essien fra Chelsea FC samt Emmanuel Eboué, Kolo Toure og Alexandre Song fra Arsenal FC.

Hver gang Africans Cup afholdes, står de afrikanske spillere med samme dilemma, om hvorvidt de skal melde afbud for ikke at komme i konflikt med deres respektive klubber. Men i sidste ende er det klubberne, som betaler deres løn, og de fleste klubber er ikke interesseret i at miste deres afrikanske stjerner i den månedes tid, som Africans Cup foregår i. Specielt ikke da Africans Cup afholdes, mens de fleste europæiske turneringer er i fuld gang. Hvorvidt Africans Cup skal afholdes på et andet tidspunkt, således at det ikke kulminerer med de europæiske turneringer, har været diskuteret i lang tid. Indtil nu er det ikke lykkedes at komme til en fælles beslutning, som kan gøre både de afrikanske fodboldforbund og europæiske klubber tilfredse.

Når europæiske klubber »støvsuger« det afrikanske kontinent for deres bedste spillere og

største talenter – ofte uden de afrikanske klubber modtager nogen form for økonomisk kompensation for træning af spillerne (Andreff, 2008) – forsvinder en del af grundlaget for at kunne videreudvikle klubberne og ligaerne. En liga uden de største talenter og stjerner vil sandsynligvis få færre tilskuere til kampene og en dalende interesse fra tv-selskaber til at dække kampene, og dermed vil klubberne få svært ved at tiltrække investorer og skaffe reklameindtægter. Resultatet bliver en liga med lavere standard, hvor talenterne i højere grad vil søge til udlandet (Boschn, 2006; Mangan, 2001, s. 229).

Argumentet er dog ikke entydigt. Den danske liga for eksempel, mister også ofte deres største talenter og stjerner til de større europæiske ligaer. Til trods for dette har den danske liga ikke oplevet nogle af de negative konsekvenser, som er beskrevet ovenfor. Tværtimod har det aldrig gået bedre økonomisk. Ligaen modtager flere sponsorpenge for reklamer end nogen sinde, og omsætningen for de tolv superligaklubber er øget med i gennemsnit 12 procent i de to seneste regnskabsår (Dietrichsen & Brøndum, 2007). FCM's administrerende direktør Claus Bertelsen giver følgende forklaring på klubbens økonomiske fremgang: »Indtjeningen er markant bedre end ventet, og fremgangen skyldes især stigende transfer-, sponsor- og tilskuerindtægter« (Rasmussen, 2007).

Når argumentet om negativ *muscle drain* alligevel bør tages alvorligt, hænger det sammen med, at de mindre ligaer i Europa adskiller sig fra ligaerne i Afrika. I Europa er klubberne bedre økonomisk stillet, og de har dermed mulighed for at købe talenter fra andre lande, når de selv mister deres egne talenter til større ligaer (samtidig med de modtager kompensation for træning og uddannelse). Dermed kan ligaerne bibe-

holde en vis standard og stadig videreudvikle sig. Ligeledes vælger en stor del af udenlandske spillere at vende tilbage til deres hjemland og slutte karrieren af. Det samme gælder for talenter, der ikke har opnået den forventede succes i udlandet. FCK har med succes hentet flere danske landsholdsspillere hjem til klubben, og dermed skabt en endnu større fokus omkring klubben. Da økonomien i mange af de afrikanske klubber er dårlig, har klubberne ikke samme mulighed for at hente talenter fra andre lande, som det er tilfældet for de mindre ligaer i Europa. Endvidere oplever de afrikanske ligaer ikke samme re-immigration af spillere som de europæiske ligaer. Når en spiller fra Afrika hentes til Europa, er han i langt de fleste tilfælde tabt for afrikansk fodbold, da en del af disse spillere ser fodbolden som en udvej til at kunne undslippe deres fattige afrikanske baggrund (»Moving Young«, 2007).

TRÆNINGSKOMPENSATION

Ovenstående konsekvenser kan være med til at underminere afrikansk fodbold. FIFA arbejder aktivt på at bekæmpe problemerne, som de europæiske klubber er med til at skabe for afrikansk fodbold. Med indførelsen af nedenstående regler har de afrikanske klubber og nationale fodboldforbund nogle redskaber, de kan bruge til at beskytte deres unge talenter, klubber og landshold med:

»Protection of minors«:

International transfers of players are only permitted if the player is over the age of 18 [...] (»Regulations for the Status«, 2007).

»Training compensation«:

Training Compensation shall be paid to a player's training club(s): (1) when a player sign his

first contract as a Professional, and (2) on each transfer of a Professional until the end of the season of his 23rd birthday. The obligation to pay Training Compensation arises whether the transfer takes place during or at the end of the player's contract [...] (Ibid).

»Release of Players for association teams«:

Clubs are obliged to release their registered players for representative teams of the country for which the player is eligible to play on the basis of his nationality, if he is called up by the Association concerned. Any divergent agreement between a player and a club is prohibited.[...] (Ibid).

»Beskyttelse af mindreårige« forsøger at beskytte unge talenter under 18 år fra europæiske klubber og agents spekulation i unge spillere. Denne spekulation i helt unge spillere adskiller sig ikke væsentligt fra den strategi, mange små og mellemstore klubber benytter sig af for at kunne overleve i fodboldverdenen; udvikle talenter og derpå sælge dem med profit til større klubber (Corrigan, 2000).

BRAIN GAIN

Tidligere har den dominerende tese omkring *Brain Drain* været negativ set ud fra udviklingslandenes perspektiv: Tab af vigtige og højt uddannede intellektuelle personer samt med følgende tab af tekniske ressourcer. *Brain Drain* er blevet anskuet som en af de mange årsager til underudvikling i udviklingslandene (Hunger, 2002).

Hvorledes *muscle drain* kan have en positiv indvirkning på afrikansk fodbold, kan analyseres ud fra den politiske forsker Uwe Hungers teori om *Brain Gain*. Tanken bag teorien er at forklare de mulige fordele, som *Brain Drain* kan

føre med sig. Ideen bag *Brain Gain* er, at intellektuelle og den tekniske elite fra udviklingslande, som immigrerer til industrialiserede lande, repræsenterer en potentiel ressource for den samfundsøkonomiske udvikling i hjemlandet. Hunger forudsiger en mulighed for en langsigtet positiv effekt i form af netværk skabt i udlandet af eliten (Ibid). Teorien bygger på to grundlæggende hypoteser: For det første: Faglærte arbejdere fra udviklingslande, som immigrerer til industrialiserede lande, kan via re-immigration eller transnationale netværk komme til at spille en vigtig rolle i udviklingsforløbet i deres hjemland, hvis eliten vælger at deltage i udviklingsprocessen i hjemlandet, i form af netværk fra udlandet, eller hvis eliten på et tidspunkt vælger at vende tilbage til deres respektive oprindelige hjemland (Ibid). For det andet: Det er muligt at motivere de immigrerede faglærte arbejdere tilstrækkeligt til at flytte tilbage til deres respektive hjemland, til trods for de har levet en del år i udlandet og ikke har opbygget nogle produktive kontakter i deres hjemland (Ibid).

Ved at bruge Hungers teori om positiv *Brain Gain* til at forklare eventuelle positive effekter for afrikansk fodbold og spilleren selv kan europæiske klubbers investering i spillere fra Afrika anskues på en anderledes måde end Andreffs tolkning af handelen.

POTENTIELLE FORDELE

Som nævnt tidligere kommer de fleste af de unge afrikanere fra fattige kår, hvor skolegang og uddannelse ikke er en selvfølge. Mange af de unge talenter, der hentes til Europa, bliver elever på fodboldakademier og får en uddannelse, de sandsynligvis ikke ville have mulighed for at få i Afrika. Ifølge FIFA's regelsæt skal klubberne sørge for uddannelse ved siden af fodbolden

FC Midtjylland har hentet flere unge nigerianere under 18 år op til deres fodbold akademi i Herning. Flere af spillere er efterfølgende blevet solgt til andre klubber – danske såvel som udenlandske (Jan Sommer fot.).

til unge («Regulations for the Status«, 2007). Netop vigtigheden af skolegang indgår som en del af Verdensbankens otte mål for udviklingslandene i år 2015 («2015 målene«, 2007).

Mange afrikanere drømmer om at spille professionel fodbold i Europa, så de kan tjene penge til deres familie i Afrika og dermed opnå en bedre levestandard (Mangan, 2001, s.227-228). Lønnen som professionel fodboldspiller i Europa er høj i forhold til lønnen i Afrika. Spillere i den franske liga tjener ca. 20 gange mere end deres kollegaer i Afrika. Minimumslønnen i europæiske lande er en del højere end gennemsnitslønnen for en fodboldspiller i Afrika (Andreff, 2008).

Ifølge en ny rapport fra Verdensbanken udgør overførsler til venner og familie den største finansieringskilde for udvikling og vækst i udviklingslandene. Disse rimesser er ifølge rapporten dobbelt så store den sum, landene modtager i udviklingsbistand (Raimondos-Møller, 2007). Der er ikke noget, der indikerer, at fodboldspillere adskiller sig fra de mennesker, der sender rimesser tilbage til deres hjemland. Ergo er spillerens indkomst – ifølge Verdensbanken – med til at finansiere udvikling og vækst i deres respektive hjemland

Den store økonomiske fremgang, europæisk

fodbold har oplevet gennem de seneste år, har medført en øget professionalisme i klubberne. Klubberne investerer store summer i træningsfaciliteter, trænere, læger og massører for at sikre at spillerne får den optimale træning. På dette område er europæiske klubber langt foran afrikanske klubber (Andreff, 2008). Afrikanerne, der spiller i Europa, modtager træning på højeste niveau og har alle forudsætninger for at kunne udvikle sig optimalt (Mangan, 2001, s. 228-229). De enkelte landshold vil også kunne få fordel af, at spillerne, der repræsenterer landet, har optimale træningsforhold og spiller i nogle af de bedste ligaer i Europa.

Statistisk klarer afrikanske hold bestående af spillere fra europæiske klubber sig bedre end afrikanske landshold bestående af hjemlige spillere (Ibid). Det kan skyldes en større professionalisme blandt afrikanske spillere i Europa, som via opholdet i Europa lærer en anderledes og mere disciplineret spillestil. Netop manglen på disciplin er ofte blevet forbundet med visse afrikanske landsholds manglende resultater («Ghana interview«, 2006; »World Cup«, 2002).¹⁴

På længere sigt er der flere potentielle muligheder, når en spiller vender hjem fra et udenlandsophold. Hvor stor gavn spilleren kan have for fodbolden i hjemlandet, afhænger af på hvilket niveau han vælger at involvere sig i, og hvor spilleren befinder sig i sin egen fodboldkarriere:

- Spilleren besidder en erfaring, der kan være med til at videreudvikle afrikansk fodbold. Eksempel på dette kan være, hvis en tidligere professionel spiller vælger at blive træner for en afrikansk klub. Dermed kan erfaringen fra det professionelle liv videreføres til afrikansk fodbold (Mangan, 2001, s. 228).
- Spillere kan i slutningen af deres karriere vælge at flytte tilbage til Afrika og spille i den hjemlige liga. Med tilgangen af en tidligere

europæisk professionel spiller kan interessen for fodbolden stige (flere tilskuere, flere reklameindtægter, TV-transmissioner etc.).

- Det opbyggede netværk skabt i Europa kan udnyttes på forskellige måder A) træningskampe mellem den europæiske klub/klubber som spilleren spillede for og så spillerens afrikanske klub (det kan være den klub, spilleren kom fra eller en klub som spilleren evt. er træner for i Afrika). B) Afrikanske ungdomshold hold kan komme til træningsturneringer i Europa og dermed få erfaringer.¹⁵ C) Trænerudveksling. D) Udvikling af administrative opgaver inden for klubhold/landshold.
- Mulighed for at starte fodboldakademier i hjemlandet og dermed give de unge bedre træningsvilkår.¹⁶

Flere tidligere afrikanske stjerner har brugt deres berømmelse til skabe fokus på forskellige områder. En af de spillere er liberianske Georg Weah, som i 1995 blev kåret til verdens bedste fodboldspiller. Efter Weah stoppede sin karriere som fodboldspiller, har han arbejdet som FN Ambassadør med speciel fokus på afrikanske børn i nød. Derudover har han brugt mange af sine millioner på projekter i hjemlandet, betalt for landsholdets rejser til udekampe og lønninger til landsholdsspillerne. I 2005 stillede Weah op til præsidentvalget i Liberia, men tabte dog valget.

Ifølge Hungers teori kan der argumenteres for, at professionelle afrikanske fodboldspillere rundt omkring i europæiske ligaer kommer til at spille en stor rolle for videreudviklingen af fodbolden i deres respektive lande. Men om den lille procentdel af de unge afrikanere, der er talentfulde og heldige nok til at opnå en professionel kontrakt i Europa, opvejer de tusindvis af unge talentfulde spillere, som forsvinder fra kontinentet og ender op i katastrofale omstæn-

digheder, er tvivlsomt. Kan man derimod få stoppet udnyttelsen af de unge afrikanere, stoppe profitspekulative illegale agents uetiske arbejdsmetoder og få klubberne til at overholde FIFA's regler, således at de talenter, der ikke opnår en kontrakt i Europa, ikke helt forsvinder ud fra fodboldverdenen, kan europæisk fodbold have en positiv indflydelse på udviklingen af afrikansk fodbold.

SAMMENFATNING

Den danske liga illustrerer, hvorledes interessen for billige afrikanske talenter har været stigen igennem de seneste år. Med Cotonou-aftalen vil problemstillingen omkring unge afrikanske spillere, der hentes til Europa, imidlertid blive endnu mere relevant for dansk fodbold.

Samtidigt er det muligt at tolke migrationen af spillere fra Afrika til Europa som en proces, der bidrager både til udvikling og underudvikling af fodbolden i Afrika. De afrikanske talenter, der opnår succes i europæisk fodbold, kommer til at besidde en stor potentiel ressource for videreudviklingen af fodbolden i Afrika, i form af økonomi og opbyggede netværk. Disse mulige positive konsekvenser overskygges dog pt. af den ulovlige handel med spillere. Med estimeret

'GOLD DIGGERS'
Tegning: Polyp.

7.000 gadebørn i Frankrig, som er hentet med løftet om at spille fodbold, er det imidlertid vanskeligt at argumentere for, at de få talenter, der klarer sig og opnår berømmelse og rigdom, kan opveje de negative konsekvenser af den ulovlige handel.

Resultatet af udnyttelsen af unge talenter har – ud over de rent individbaserede – negative konsekvenser for afrikansk fodbold: dårlig økonomi i klubberne og ligaer med færre tilskuere og en dalende interesse fra medierne. Alt sammen forhold, som er med til at forøge afrikanske talenters interesse i at komme til Europa og blive professionelle fodboldspillere. Dermed er der tale om en selvforstærkende effekt, der giver en ond cirkel.

Indtil de forskellige fodboldforbund får lukket smuthullerne i fodboldlovene, vil Afrika blive ved at miste deres fodboldtalenter til Europa uden rimelig kompensation (Mangan, 2001, s.238). Med de store summer, agenter og klubber kan tjene ved handel med spillere, er det ikke nok at lade etik og moral være styrende. Der skal love og regler til.

REFERENCELISTE

Andreff, W (2005). *A coubertobin Tax Against Muscle Drain*. Downloadet 22.04.2007, fra http://www.playthegame.org/upload/wladimir_andreff_-_a_coubertobin_tax_against_muscle_drain.pdf

Bale, J (2003) *African footballers and Europe: Migration, Exploitation and Postcolonism*. Keele University. Side 1-8

World Cup: *Any chance of African glory?* (2002) Downloadet 23.05.2007, fra http://news.bbc.co.uk/1/hi/talking_point/debates/african/2011076.stm

Blatter condemns European clubs (2003). Downloadet 06.05.2007, fra <http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/africa/3326971.stm>

Eto'o launches football academy (2006). Downloadet 2.05.2007, fra <http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/africa/5033402.stm>

Bennhold, K. (2006) *Soccerdreams and reality*. Downloadet d. 22.05.2007, fra <http://www.playthegame.org/knowledge-bank/articles/soccer-dreams-and-reality-1026.html>

Berendt, L. (2007) *DBU stopper player-trafficking*. Downloadet 16.04.2007, fra <http://www.dbu.dk/news/newsShow.aspx?id=237794>

Berendt, L. (2006) *Landstrænere advarer mod import*. Downloadet 20.04.2007, fra <http://www.dbu.dk/data/dbu/filedb/2965.pdf>

Blatter condemns European Clubs. Downloadet 28.04.2007, fra <http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/africa/3326971.stm>

Boschn, M. (2006). *Africa's football status quo*. Downloadet 06.05.2007, fra <http://www.pambazuka.org/en/category/comment/35490>

Corrigan, P. (2000). *Transfer-free: We might just be better off*. Downloadet 19.04.2007, fra <http://sport.independent.co.uk/football/news/article261317.ece>

Propositioner for danmarksturneringen i fodbold (2007). Downloadet 24.03.2007, fra www.dbu.dk/law/lawShow.aspx?lawid=1

Dietrichsen, S. & Brøndum, R. (2007). *Topklubberne trækker fra konkurrenterne*. Downloadet

18.05.2007, fra <http://www.erhvervsbladet.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20070307/NEWS02/103070226>

Udlændinge-rekord i dansk fodbold (2007). Downloadet 15.03.2007, fra <http://www.dr.dk/Sporten/Fodbold/Superliga/2007/02/09/081807.htm>

DR TV (2005). *FCK stopper sydafrikansk projekt*. Læst d. 2. marts 2007, fra <http://www.dr.dk/Sporten/Fodbold/Superliga/2005/10/04/091117.htm>

Fodbold – mere end bare en fantastisk sport (2007). Downloadet 26.04.2007,

fra http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/041-7873-123-05-18-906-20060504STO07872-2006-03-05-2006/default_da.htm

Spillere (2007). Downloadet 24.03.2007, fra <http://www.fc-hjoerring.dk/pres3.php?id=21>

FCK (2005). *Holmstrøm ser tilbage – og frem*. Læst d. 3. marts 2007, fra <http://www.fck.dk/nyhedsvisning/?newsid=793>

FCK (2002). *FC København skriver kontrakt med 18-årigt sydafrikansk stortalent*. Læst d. 3. marts 2007, fra <http://www.fck.dk/nyhedsvisning/?newsid=4167>

FC Ebedei (s.a.). Downloadet 07.03.2007 fra <http://www.fcm.dk/index.php?ID=82&topID=7>

Fodboldakademi (s.a.). Downloadet 08.03.2007, fra <http://www.fcm.dk/index.php?ID=26&topID=7>

FC Midtjylland overholder reglerne (2007). Downloadet 16.04.2007, fra http://www.fcm.dk/index.php?ID=999&nyhedID=976&mode=laes_nyhed&topID

Protecting the interests of players and clubs (2002). Downloadet 18.04.2007, fra <http://www.fifa.com/aboutfifa/federation/news/new-sid=80500.html>

Regulations for the Status and Transfer of players (2007). Downloadet 28.04.2007, fra http://www.fifa.com/documents/static/regulations/Status_Transfer_EN.pdf

Players' agents Regulations (2007). Downloadet 21.05.2007, fra http://fifa.com/documents/static/regulations/Players_agents_regulations__EFSD_2003.pdf

Coté d'Ivoire (2007). Downloadet 18.04.2007, fra <http://www.fifa.com/en/comp/teamprofile/0,3693,WYC-2003-3-CIV-6537,00.html>

Kopp, K. (2008). *Hvad er Lomé-konventionerne og Cotonou-aftalen?*. Downloadet 14.04.2007, fra <http://www.eu-oplysningen.dk/spsv/off/alle/111/>

Færøylene kontra Elfenbenskysten – en håbløs debatt (2007). Downloadet 28.04.2007, fra <http://www.vgb.no/11236/perma/186930>

- Herlin, A (2007) *I lære som stjerne* (Afsnit 3:6 & 6:6).[Dansk Tv-dokumentar] Sendt d. 25. april & 16. maj 2007 på DR1.
- Hunger, U. (2002) *The »Brain Gain« Hypothesis: Third-World Elites in Industrialized Countries and Socioeconomic Development in Their Home Country*. Side 1-5. Downloadet 26.04.2007, fra <http://www.ccis-ucsd.org/PUBLICATIONS/wrkg47.PDF>
- Jønsson, T. (2004) *Dansk Boldspils-Unions regulering af spilleagenters virke*. Downloadet 21.05.2005, fra http://idan.dk/upload/idr%C3%A6tsjuristen_2003.pdf
- Folk misunder vores succes (2007). Downloadet 17.04.2007, fra <http://www.ikastavis.dk/sporten.asp?id=12616&t=1>
- International sports world seeks ways to help developing countries* (2006). Downloadet 29.05.2007, fra http://www.olympictruce.org/html/sport_seek.html
- Jones, M. (2006). *Arsenal face FIFA investigation*. Downloadet 18.04.2007, fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/newsnight/5036342.stm>
- Players* (2007). Downloadet 12.04.2007, fra <http://www.kskbeveren.be/en/season/listplayers.php>
- Lanfranchi, P & Taylor, T. (2001) *Moving with the ball*. Biddles Ltd., Guildford and King's Lynn., s. 183
- Lindberg, K. (2006) *The Man who Traced 442 Soccer Slaves*. Downloadet 19.04.2007, fra <http://www.playthegame.org/upload/magazine%202005/themanwhotraced442slaves.pdf>
- Mangan, J.A. (2001) *Europe, Sport World – The New Scramble for Africa: African Football Labour Migration to Europe*, Frank Cas Publishers, London, s. 227-238
- Moving Young. (2007). Downloadet 18.05.2007, fra http://www.unfpa.org/swp/2006/moving_young_eng/stories/stories_Falcao.html
- About MYSA* (2006). Downloadet 28.04.2007, fra <http://www.mysakenya.org/content.php?id=6>
- Raimondos –Møller, P. (2007). *Indvandrere hjælper udvikling i gang i hjemlande*. Downloadet 23.05.2007, fra <http://www.dr.dk/P1/orientering/indslag/2007/05/23/180647.htm>
- Rasmussen, P. (2007). *FC Midtjylland scorer uden for banen*. Downloadet 18.05.2007, fra <http://borsen.dk/sport/nyhed/109432/>
- Sax, C. (2006) *Cheftræner Jan Østergaard rapporterer fra Nigeria*. Downloadet 24.03.2007, fra http://www.holstebroboldklub.dk/?afd=Elite&show=ecm_vis&id=64
- UEFA stiller krav om »egen avls« spillere* (2005). Downloadet 27.04.2007, fra <http://www.spillerforeningen.dk/viewnewsitem.jsp?id=302>
- The Coubertoin Tax , Sport and Economic Development* (2007). Downloadet 19.05.2007, fra <http://www.sportanddev.org/data/document/document/146.pdf>
- Andreff, W. (2008). *Sport in development contries*. Downloadet 04.05.2009 fra <http://www.sportanddev.org/learnmore/?uNewsID=84>

SønderjyskE er inde i varmen i Namibia (2006). Downloadet 24.03.2007, fra <http://www.soenderjyske.dk/page.asp?objectid=7440&zcs=11>

A cattle market masquerading as a football club. (2005) Downloadet 13.04.2007, fra <http://www.thesportseconomist.com/2005/01/cattle-market-masquerading-as-football.htm>

FCM: Vi snyder ikke (2007). Downloadet 09.03.2007, fra <http://www.tipsbladet.dk/nyhed/generelle/fcm-vi-snyder-ikke>

Homegrown plan wins approval (2005). Downloadet 28.04.2007, fra <http://www.uefa.com/uefa/keytopics/kind=65536/newsid=297230.html>

Ghana interview: Coach Ratomir Duvkovic (2006). Downloadet 23.05.2007, fra <http://www.worldsoccer.com/competitions/worldcup/ghana1.php>

2015 målene (2007). Downloadet 17.04.2007, fra <http://www.udviklingstal.dk/2005maal-dk.pdf>

NOTER

1. »Det sorte gulds indtog« Jyllandsposten 1992 hæfte: 1992-03-08 Brøndby havde to nigerianske spillere.
2. EØS: Det Europæiske Samarbejdsområde – inkluderer Norge, Island og Liechtenstein
3. Dokumentar på DR1 omkring FCM's fodboldakademi i Herning hvor man bl.a. følger de unge talenter under 18 år fra Ebedei, Nigeria i deres jagt efter en kontrakt i Europa
4. »I lære som stjerne« afsnit 3: Fodboldakademiet i Ikast er en forretning. Og de drenge, der bor der, skal med tiden blive til mange penge for FC Midtjylland. Hvert år tager ledelsen til Afrika for at finde nye talenter, som klubben kan tjene penge på. I en alder af 15 år siger de afrikanske spillere farvel til deres familier – uden garanti for en fremtid i europæisk fodbold
5. Mangan, J.A. (2001) *Europe, Sport World – The New Scramble for Africa: African Football Labour Migration to Europe*, Frank Cas Publishers, London, side 227-228
6. Spillerne besidder ikke en retur billet og har kun fået tildelt et turistvisum ved ankomst
7. E-mail fra fodboldagent Gunnar-Martin Kjenner 2/11 2006
8. E-mail fra fodboldagent Gunnar-Martin Kjenner 2/11 2006
9. E-mail fra fodboldagent Paul Supreme, Nigeria 10/11 2006
10. Dobbelt kontrakt: to kontrakter hvoraf den ene fremvises til forbundet, og som overholder de eksisterende regler, mens den anden kontrakt er den gældende, og som kun giver de unge spillere kost og logi
11. Døbt »Coubertoin tax« som en tribut til grundlæggeren af de moderne olympiske lege, Pierre de Coubertin, og økonomisten James Tobin, som opfandt en tilsvarende skat på den internationale finansmarked. (»International sports , « 2007)
12. En dispensation kan bl.a. gives, hvis spilleren i den bestemte periode af forskellige årsager ikke har haft mulighed for at deltage i landskampene (f.eks. er skadet), eller hvis spilleren anses som værende et ekstraordinært stort talent, der vil kunne forstærke ligaen.
13. Egen avl: spillere som i perioden mens de er mellem 15 og 21 år er registreret i selve klubben eller ved en klub indenfor det samme forbund i mindst tre år. Mindst 50% af kvoten på hhv. fire, seks og otte skal udfyldes af spillere, der er udviklet i klubbens egen ungdomsafdeling. (»UEFA stiller krav, «, 2005)
14. »Ghana interview: Coach Ratomir Duvkovic« <http://www.worldsoccer.com/competitions/worldcup/ghana1.php> (23/5 2007) & »World Cup: Any chance of African glory?«
15. Klubben Mathare Youth and Sports Association fra Nigeria sender via deres samarbejdspartner i Norge, Start IK, ungdomshold til Norge for at spille i den internationale turnering Norway Cup. (»About MYSA«, 2006)
16. Som et eksempel kan bl.a. nævnes Samuel Eto'o fra FC Barcelona, som har startet et akademi sit hjemland Cameroun. På akademiet er der plads til 300 unge i alderen 11 til 13 år. (»Eto'o launches football academy«, 2006)